

Innhold

Innledning	12
<i>Hilde Henriksen Waage, Rolf Tamnes og Hanne Hagtvedt Vik</i>	
1 Slutten på det klassiske europeiske statssystemet 1871–1945	19
<i>Rolf Hobson</i>	
Et vakkende statssystem	20
Nasjonalisme og globalisering	22
Industrialisering og våpenkappløp	24
Allianser i endring.....	25
Total krig, revolusjon og radikalisert nasjonalisme	28
En liberal verdensorden?	32
Væpnet revisjon og statssystemets ende.....	34
Tre samfunnssystemer	37
Litteratur	38
2 USA og den kalde krigen	43
<i>Helge Danielsen</i>	
Et amerikansk århundre?.....	44
Fra verdenskrig til kald krig.....	46
Fra oppdemningspolitikk via Marshallhjelp til Nato	47
Globalisering av den kalde krigen – konsolidering av den transatlantiske alliansen.....	50
Fra krigsfrykt via avspenning til ny kald krig.....	53
Den andre kalde krigen.....	57
Den kalde krigen i perspektiv – USA som supermakt i 1990-årene.....	62
Litteratur	63
3 Sovjetunionen og den kalde krigen	67
<i>Lars Rowe</i>	
Bolsjevikisk makt – ideologisk uforsonlighet.....	68
Fra samarbeid til konfrontasjon	70
Kjernefysikk, Kina og Korea	72
Tøvær og høyspenning – Khrusjtsjovs janusansikt	74

Brezjnev – avspenningens strateg.....	78
Gorbatsjov og den sovjetiske kollapsen.....	81
Kald fred	86
Litteratur	87
4 Europeisk integrasjon etter 1945.....	91
<i>Dag Axel Kristoffersen</i>	
Fra Marshallplanen til Det europeiske kull- og stålfellesskapet: 1947–1952	92
Fra feilslått forsvarsfellesskap til Roma-traktatene: 1950–1957.....	97
Konsolidering og kriser: 1958–1969.....	99
Visjoner, utvidelse og stagnasjon: 1969–1984.....	103
Ny giv – indre marked, felles valuta og politisk union: 1985–1993.....	106
Nye muligheter og nye problemer: 1994–2013.....	108
Veien videre.....	110
Litteratur	111
5 Midtøsten – konfliktenes region.....	115
<i>Hilde Henriksen Waage</i>	
Drømmen om Sion	116
Første verdenskrig – oppdelingen av Midtøsten	118
Britiske samarbeidspartnere og fransk splitt-og-hersk.....	119
Realisering av det sionistiske prosjektet.....	122
Ustabilitet og kaos	125
Den kalde krigens inntog i Midtøsten.....	126
De autoritære og stabile regimene	128
Islamismens gjennombrudd – og kriger i Golfen.....	130
Slutten på den kalde krigen – fredsprosessenes gylne tiår	132
Ingen fred i sikte.....	134
Litteratur	135
6 Afrika – eliter og omverdenen.....	139
<i>Jarle Simensen</i>	
Kolonisering – afrikansk motstand og samarbeid.....	140
Kolonistyre.....	142
Første verdenskrig – utdanningseliten våkner	145
Andre verdenskrig – utviklingspolitikk og nasjonalisme.....	146
Avkolonisering – internasjonal kontekst.....	149
Uavhengighet – ettpartistater og militærstyre	150
Økonomisk krise og liberalisering	153
Demokratisering etter 1989	154

Nye perspektiver – en næringsdrivende elite.....	156
Debatt	158
Litteratur	160
7 India og Pakistan – den skjebnesvangre delingen.....	165
<i>Eldrid Ingebjørg Mageli</i>	
Veien mot 1947.....	166
Sekularisme og hindunasjonalisme i India – to styringsprinsipper i konflikt.....	170
Pakistan – et land i strid med seg selv	172
Krig om Kashmir: 1947–48 og 1965	173
Krig om Øst-Pakistan: 1970–71.....	175
Pakistan – økende politisk spenning på 1980-tallet	178
Spin-off i Kashmir.....	179
Krigen i Kargil 1999 – nok en katastrofe for Pakistan.....	180
Pakistan – frontstat mot terror, opphav til terror	181
Det ustabile Sør-Asia	183
Litteratur	185
8 Fra krig til fred i Øst-Asia.....	187
<i>Stein Tønnesson</i>	
Krig og fred – en oversikt	188
«Ingen fred for Asia»	189
Fra krig til relativ fred	197
Væpnede konflikter i Sørøst-Asia etter 1979	197
Fredens forklaringer	200
Fred og økonomisk vekst.....	201
Samfunnsvitenskapelig teori.....	202
Historisk teori	204
Kan freden holde?.....	205
Litteratur	207
9 Folkeforbundet – en tragedie?.....	211
<i>Øyvind Tønnesson</i>	
Fredsbevegelse og imperialism	212
1914 som vendepunkt	215
Fred blir offisiell politikk.....	216
Folkeforbundet dannes	217
Tre fortellinger om Folkeforbundet.....	221
Stater, mennesker og universelle normer.....	224
Folkeforbundets avmakt	228

Verdifullt konkursbo?.....	231
Litteratur	232
10 FN og kollektiv sikkerhet	235
<i>Hallvard Kvale Svenbalrud</i>	
Opprettelsen av FN.....	236
FNs organisering.....	238
FN-pakten og kollektiv sikkerhet	240
Den kalde krigens første fase: 1945–1960	241
Avkolonisering og slutten på den kalde krigen: 1960–1989	243
Fra den kalde krigen til krigen mot terror: 1989–2001	245
Krigen mot terror og forpliktelsen til å beskytte: 2001–2013	250
Reformer og relevans – FN i framtidens sikkerhetspolitikk.....	254
Litteratur	255
11 Internasjonale menneskerettigheter	259
<i>Hanne Hagtvedt Vik</i>	
Om menneskerettighetenes historie.....	260
Tidlige historiske forløpere	261
Individets rettigheter i mellomkrigstiden: 1919–1939	264
Gjennombruddet: 1939–1954.....	267
Et redskap for ideologisk kamp: 1954–1963	269
Fornytt kraft: 1963–1975.....	271
Gjennom den politiske lydturen: 1975–1989	273
Utbygging og motmakt: 1989–2013	275
Om rettighetenes århundre.....	278
Litteratur	280
12 Opp- og nedrustning	285
<i>Olav Njølstad</i>	
Perioden 1900–1945	286
Den kalde krigen	292
Endrede synspunkter på opprustning og nedrustning.....	301
Nedrustning og opprustning etter den kalde krigen.....	304
Litteratur	305
13 Fredsmegling – mer enn overtalelsens kunst	309
<i>Mona Fixdal</i>	
Omgivelser, parter og megler.....	310
Fredsmegling fram til 1945	311

Fredsmegling under den kalde krigen	316
Fredsmegling etter 1989	322
Fredsmegling som konfliktløsningsmetode.....	328
Litteratur	329
14 Utviklingshjelp – idealisme og stormaktspolitikk.....	333
<i>Sunniva Engh og Hanne Hagtvedt Vik</i>	
Kolonitid, misjon og tidlige utviklingspolitiske tiltak: 1900–1945	334
Etablering av et globalt utviklingssamarbeid: 1945–1960	337
Framveksten av et bistandsregime: 1960–1980	342
Gjeldskrise og krav om økonomisk reform og godt styresett: 1980–2000.....	347
Utviklingssamarbeid etter årtusenskiftet	351
Litteratur	353
15 Det lange 20. århundre i perspektiv.....	357
<i>Rolf Tamnes</i>	
Stormakter, vekst og død.....	358
Maktsystemene	364
Regionale konfliktmønstre.....	371
Om å tøyse makten og motvirke konflikt.....	375
Makt og rett.....	380
Litteratur	381
Stikkord.....	383
Forfatterbiografier	393